

Mekling seiler opp som et alternativ til domstolsbehandling på en rekke samfunnsområder, og advokater bør ha en sentral rolle, mener Advokatforeningen. Foreløpig er mekling i støpeskjeen, men potensialet kan være enormt.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL OG HENRIK SKJEVESTAD

NOEN GANGER KAN MEKLING LØSE ALT

ARBEIDSRETT

BYGG OG ANLEGG

NABO-KONFLIKT

BARNESAKER

7 grunner til at det mekles for lite

Er det å akseptere meklings egentlig et tegn på svakhet, eller en innrømmelse av at man har en dårlig sak? Og fører meklings til mindre inntjening for advokatene?

Advokat Ola Nisja håper at Meklingscenteret kan bidra til å gjøre utenrettslig meklings mer populært.

På Meklingsseminaret pekte forretningsadvokat Ola Nisja på flere årsaker til hvorfor meklings ikke benyttes i større grad. Han er leder av Wikborg Reins fagområde for kontraktsrett og entrepriser, og har skrevet en fagbok om alternativ tvisteløsning.

1 Mangel på kunnskap

– Alle kjenner til at meklings finnes, vet at metoden kan løse tvister, og at den gir god mulighet for partene til å spare både tid og kostnader. Men det er ikke sikkert kunnskapsnivået er høyt nok om alle mulighetene som ligger i meklings. Vi er ikke flinke nok til å benytte fleksibiliteten i meklings, mente Nisja. Han mener voldgiftprosesser er et godt eksempel på dette, og viser til at klienter i undersøkelser har uttrykt at advokater ikke er gode nok til å ta opp meklings som et mulig tvisteløsningsalternativ når en voldgiftsprosess er i gang.

3 Et tegn på svakhet

Advokater kan være av den oppfatning at å foreslå meklings gir helt gale signaler. – Er det å akseptere meklings egentlig et tegn på svakhet, eller en innrømmelse av at man har en dårlig sak? Selvfølgelig ikke – men en del oppfatter det nok fortsatt slik.

5 Ingen dommer som tar avgjørelsen

– Er det fordi partene selv må ta ansvar for resultatet, i motsetning til hva som er tilfelle når saken går for domstolene eller voldgift? Dette tror jeg helt klart er en reell grunn til at meklings ikke brukes i en del saker som etter sin art egner seg for meklings. Men ifølge Nisja er det en opplagt fordel med meklings at partene beholder kontroll over resultatet.

7 For få meklere?

– Ja, vi bør ha flere meklere. Her har Meklingscenteret en viktig jobb å gjøre. Meklingsutdanningen er løftet og vi vil få flere sertifiserte meklere. Ifølge Nisja handler det blant annet om å være flink til å velge riktig meklings, samtids som partene må ha nok meklere å velge mellom.

2

Prosessrisiko

– Rådgiverne er kanskje ikke gode nok til å vurdere og formidle prosessrisikoen. Men i meklings kan man spille på prosessrisikoen, og finne frem til mer fleksible løsninger enn i domstolene – der man enten vinner eller taper. Det er mange andre fordeler også, for eksempel er det en utbredt – og etter mitt skjønn riktig oppfatning – at en meklet løsning er bedre for fremtidige relasjoner enn en dom, sier Nisja.

4 Manglende kontraktregulering

– Vi er ikke flinke nok til å gjøre meklings til en plikt. Det kan man med fordel gjøre i en rekke kontrakter.

6 Mindre inntjening for advokatene?

Mange advokater er skeptiske til meklings fordi de frykter lavere inntekter. – Dette argumentet kjenner ikke jeg meg ikke igjen i. Hvis vi som advokater gir partene råd fordi det skal lede til større inntjening for oss, forleder vi jo klientene.

En hekk kan ofres for å få fjernet et tre

Nabokrangler er særlig godt egnet til meklings. At det kan trekkes inn elementer utenfor selve stridens kjerne, gir større rom for å komme til en minnelig løsning begge parter kan leve med.

TEKST: HENRIK SKJEVESTAD

Det mener Randi Bull, partner i Bull & Co., sertifisert meklings og medlem av Advokatforeningens meklingsutvalg.

– Hvis man er i en nabotvist der den ene parten mener et tre skygger, kan man eksempelvis bli enige om å trekke inn flere elementer. Løsningen kan da bli at den ene parten tar ned treet mot at den andre parten beskjerer hekken, sier Bull.

Mange av sakene hun selv har meklet har dreid seg om fast eiendom, både boliger og fritidseiendommer.

RETTSSAKER BELASTER

– Når jeg bistår parter i en meklings, opplever jeg ofte at klientene i forkant gir uttrykk for at de mener at de har en så god sak at om de ikke får det som de ønsker, så vil de gjerne ta saken hele veien til retten. Men hvis saken så får en minnelig løsning, gir mange uttrykk for at de faktisk opplevde tanken på en

rettssak som svært belastende, sier Bull. Hun har også meklet mange arvesaker, eksempelvis saker der det har vært uenighet om hvem som skal kunne få rett til å overta foreldrenes hytte som del av sin arv.

– Hvis flere av søknene ønsker å overta samme eiendommen vil det fort oppstå konflikt. Ofte vil det ikke være aktuelt at de skal eie hytten i sameie, nettopp fordi det allerede er en konflikt mellom dem, sier Bull.

Nylig meklet hun en sak med to søken som har arvet hver sin hytte. – Den ene hytten har en tinglyst rett til brygge på naboens eiendom, mens den andre hytten ikke har tilgang til bryggen. Søknene er uenige om hvem av dem som skal arve denne rettigheten til brygge på naboens tomt, sier Bull.

Gjennom meklings har hun forsøkt å finne en løsning hvor den som arver bryggerrettigheten gir den andre en rett til adkomst på bryggen.

– Dessverre har ikke saken latt seg

– I andre land er meklings mye mer brukt enn her i Norge, sier Randi Bull.

gjøre å forlike i minnelighet, og det er nå mulig at det blir en rettssak. Jeg tenker at dette er en typisk sak som burde ha vært forlikt. Saken har skapt en stor konflikt mellom søknene, forteller Bull.

UTFORDRENDE Å PROMOTERE

Hun erkjenner at det har vist seg noe mer utfordrende å promotere meklings enn Meklingsutvalget så for seg. Nå håper hun både advokater og klienter i større grad får øynene opp for denne formen for tvisteløsning.

Noen advokater vil ifølge Bull kanskje tro at meklings vil undergrave deres virksomhet, og være redde for å miste prosedyreoppdragene.

– Dette kan nok stemme for noen, men samtidig vil mange parter uansett være avhengig av å bli bistått av en advokat under meklingsen også. Vi tror derfor at det fortsatt vil være stort behov for advokatbistand ved meklings. Uansett bør ikke advokatens egne interesser styre hvilke råd de gir sin klient, understreker Bull.

– Erfaringsmessig er det et stort behov for advokatbistand i samfunnet. Frykten for at meklings vil undergrave advokatens arbeid er neppe reell. Det er viktig at vi nå klarer å gjøre meklings mer kjent både for publikum og advokatene. •

Meklingsutvalget

Utvalg opprettet av Advokatforeningen som arbeider for utbredelse og utvikling av advokatmeklings, samt promotering og kvalitetssikring av meklingsarbeid.

Disse sitter i utvalget: Geir Frøholm i SANDS (leder), Randi B. Bull i Bull & Co, Tore Lerheim i Hombles Olsby, Ronny Lund i Wiersholm, Ola Ø. Nisja i Wikborg Rein og Morten Tveten i SANDS.

»

Gratis psykolog trekker barnesaker til domstolene

Fordi domstolene tilbyr gratis psykolog-hjelp i barnesaker, trekkes foreldrekonfliktene dit, selv om mekling ville ha vært en bedre og mer konfliktdempende løsning, mener advokater og meklere.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL

Domstolene dynges ned i foreldrekonflikter. I 2014 utgjorde foreldres krangel om samvær 16 prosent av alle sakene som kom inn for domstolene.

Foreldretvist burde i langt større grad vært løst utenfor domstolene, mener Ingeborg Tønnessen, leder av Rettshjelputvalget. Utvalget utreder rettshjelpsordningen, og skal levere sin utredning i slutten av april.

Den erfarme meklere Dag Røed, advokat i Horten, og tidligere partner i advokatfirmaet Haraldsen og Bydal i

Tønsberg, tar til orde for å bruke mekling i mye større grad i foreldretvist.

Røed er utdannet mekler blant annet fra Harvard, og holdt innlegg om mekling i barne- og familiesaker på Meklingskonferansen i Oslo i mars.

TRYGGERE MEKLING

I dag finnes det totalt 29 sertifiserte meklere innen barne- og familiesaker. Røed er en av dem.

— Jeg synes absolutt at utenrettslig mekling egner seg i disse sakene. Samtidig ser jeg at mange advokater tar barnesaker til tingretten. Hvorfor gjør

de det? Jo, for da får de et ferdigsnekret opplegg med sakkyndige. Man får hjelp. Hadde man også flyttet psykologen inn i utenrettslig mekling, tror jeg det hadde løst veldig mange av sakene. Vi kan ikke stikke under stol at mekling er en psykologisk prosess, sa han.

Ifølge barneloven § 61, første ledd, kan dommeren under saksforberedelsen i en foreldretvist oppnevne en sakkyndig for å klargjøre forholdene i saken, og snakke med foreldrene og barnet hver for seg.

— I det forberedende møtet i domstolen blir det oppnevnt en sakkyndig, betalt av staten, som kommer med synspunkter. Å ha med en som er god til å se samspill, lese barnets reaksjoner, hvordan foreldrene reagerer — alt dette skaper tryggere og bedre mekling, utdypet Røed overfor Advokatbladet.

BARNETS STEMME

Røed tror man kunne spart både sam-

”

Klienten har ikke råd til noe annet enn domstolen.

funnet og partene for mye ressurser ved å innføre gratis sakkyndig i mekling også utenfor retten.

— Ikke for å være i konkurranse med retten, men domstolene har veldig mange barnesaker. Det ville fritatt dem for en god del, og partene ville ha vært spart for rettsprosessen. Ikke bare med tanke på penger, men også rent følelsesmessig. Det har samtidig en egenverdi at man selv er med på å finne en løsning, sier Røed.

— Tror du flere ville benyttet seg av utenrettslig mekling i barnesaker om det hadde vært en gratis sakkyndig involvert?

— Ja, det er jeg helt sikker på. Barn har en egen stemme, og det er viktig å få den stemmen frem. Jeg kan snakke med barnet og det går fint det, men jeg er ikke psykolog, svarer Røed.

— Den sakkyndiges rolle spiller inn også her — å få til en konstruktiv dialog med barnet. Man skal vite en god del om barn. Sakene jeg har meklet sammen med en psykolog har gått veldig bra. De sakkyndige gir et vesentlig bidrag inn i meklingsprosessen.

MÅ LØSES RASKT

Hans første bud er å komme tidlig inn i sakene.

— For at konflikten ikke skal hardne er det viktig å få løst saken så fort som mulig. Mekling er en rask, vennlig og billig prosess for partene — ikke minst for barnet. Jo før vi kommer inn, jo bedre er det. Få saker har et like høyt konfliktnivå som barnesakene. Dette stiller høye krav til meklere og meklernes håndtering av konflikten. Å bli oppfattet som nøytral er helt essensielt, men utfordrende.

Tillit og gode relasjoner til partene er avgjørende i familie- og barnesaker.

— Kjernen er å finne frem til hva som er partenes interesser.

BØR LIKESTILLES

Advokat og tidligere stortingsrepre-

sentant for Ap, Ane Sofie Tømmerås, jobber i Østfold-firmaet Fru Justisia, og er leder for Foreningen for sertifiserte meklere. Hun mener spørsmålet om sakkyndige koker ned til politisk vilje.

— Med en erfaren utenrettslig mekler og en god sakkyndig, er det ingen grunn til at utenrettslig mekling skal fungere dårligere enn opplegget i domstolen. Hvis det bare er vilje til å flytte deler av sakkyndig-kostnaden fra domstolen til utenrettslig mekling, har jeg stor tro på at det ville blitt et vellykket prosjekt — noe som igjen ville ha avlastet domstolen, sier Tømmerås.

Selv mekler hun ikke barne- og familiesaker utenfor retten, nettopp fordi hun ikke føler seg kompetent til å gjennomføre det på en god måte uten en sakkyndig.

— PROSESSDRIVENDE

— Det er klart, jeg kan jo hente inn en god psykolog som partene dekker, men da snakker vi helt andre kostnader. Særlig for fri rettshjelpssaker bør begge deler, både mekler og sakkyndig, kunne bli dekket av det offentlige — også i utenrettslig mekling, sier hun.

Partene kan ha krav på fritt rettsråd, men timene er ikke tilstrekkelig, mener Tømmerås.

— Fritt rettsrådstimer blir brukt opp på et blunk. Har man ikke en løsning da, må man til domstolen og søke fri sakførelse, fremfor å ta turen til en mekler. Klienten har ikke råd til noe annet enn domstolen. Det er prosessdrivende at mekling ikke dekkes av fri rettshjelp.

INGEN ENDRING PÅ GANG

Lederen av det regjeringsoppnevnte Rettshjelpsutvalget, som nå gjennomgår rettshjelpsordningen, opplyser til Advokatbladet det ikke vil komme forslag fra dem om at utenrettslig mekler og sakkyndig skal kunne bli dekket av rettshjelpsmidlene.

— Rettshjelpsutvalget kommer hel-

ler til å foreslå mer rom for rettshjelp utenfor domstolene, sier utvalgsleder Ingebjørg Tønnessen.

Advokatforeningen mener Dag Røed kommer med et godt forslag.

— Dersom det er riktig at det er tilbudet om gratis psykologbistand som gjør at noen parter går til domstolene, kan det absolutt være en mulighet å vurdere gratis psykologbistand også ved mekling utenfor domstolene, sier generalsekretær Merete Smith, som også er medlem av Rettshjelpsutvalget. •

Dag Røed har erfaring både som advokatmekler, rettsmekler og som mekler for det offentlige.

470 millioner

Rettshjelp-ordningen koster om lag 700 millioner kroner årlig. Mer enn to tredeler, det vil si drøye 470 millioner kroner av rettshjelpmidlene, går til barnevernsaker og foreldretvist, mens den siste tredelen går til saksområder som psykisk helsevern, utlendingsaker, arbeidsrett, husleierett og personskadeerstatning.

Kilde: Ingebjørg Tønnessen, dommer i Oslo tingrett, og leder i Rettshjelputvalget.

Forlik i syv av ti saker i domstolen

• I 2015 kom det inn 2657 foreldretvist i norske tingretter. Foreldretvistaker er saker som omhandler foreldresvar, hvor barnet skal bo, og samvær.

• Foreldretvistene utgjorde totalt 16 prosent av alle saker som kom inn for domstolene i 2014.

• I syv av ti foreldretvist etter barneloven inngås det forlik.

Kilde: Rapporten Domstolsbehandling av foreldretvist (2016)

»

– Våre eiere meklet ti tusen saker i fjor

Forsikringsselskapet Help har inngått et pilotprosjekt i samarbeid med Meklingscenteret om meklings av privatrettslige saker.

TEKST: NINA SCHMIDT

” Vi har et enormt sakstiltfang av saker som vi mener er veldig godt egnet for advokatmekling.

V i ønsker en smidig måte å løse konflikter på, sier konsernadvokat i Help, Heidi D. Stubberud, som leder samarbeidet fra Help's side.

– I går fikk vi for eksempel inn en sak om en campingvogn som kjøperen ønsket å ta i bruk nokså umiddelbart, men der det var en konflikt med selger knyttet til fukt. Kunden ønsket en hurtig løsning. I stedet for at advokat ble satt til å skrive brev frem og tilbake, sendte vi den over til Meklingscenteret. I dag er partene blitt kontaktet av mekler, og allerede i morgen kan konflikten være løst, sier Stubberud.

Pilotprosjektet som er inngått med Meklingscenteret hadde oppstart i mars, og varer i første omgang ut juni måned. Så skal erfaringene evalueres, både kundenes og forsikringsselskapets.

KAN TAKKE NEI

– I piloten har vi valgt å fokusere på saker om arv og skifte, samboeroppgjør, nabosaker, husleierett, kjøp og salg av båt og bil, samt håndverkertjenester. Vi er i utgangspunktet veldig positive til meklings, og tror at meklings er et godt konfliktløsningsverktøy som våre kunder kan ha nytte av i mange type saker, sier Stubberud.

I samarbeid med Meklingscenteret er det utviklet en informasjonspakke til kundene om meklingsstilbudet, og kundene står helt fritt til å takke nei til meklings.

– Vi har et enormt sakstiltfang av saker som vi mener er veldig godt egnet for advokatmekling. Vi erfarer at en del av disse sakene tar lang tid å løse på vanlig måte, og ser det som en del av vårt samfunnsansvar å bidra til at sakene får en rask løsning. Og når Advokatforeningen har et senter med profesjonelle, sertifiserte meklere, opplever vi at meklings er praktisk gjennomførbart, sier Stubberud.

Å bygge synergi og å samarbeide om å utvikle kompetanse innen meklings, er også interessant for Help, forteller hun.

MEKLET TI TUSEN SAKER

Helps eiere, den tyske Arag-gruppen, ser et stort potensial i meklings.

– Bare i 2019 meklet eierne våre ti tusen saker. Mekling er mye mer utbredt i mange andre

Help dekker kostnaden til meklere i ordningen for begge partene. Dersom meklings ikke lykkes, vil partene som har forsikring i Help fortsatt ha rett til advokatbistand, sier konsernadvokat Heidi D. Stubberud.

17.000 innkomne saker i 2019

Familierett: 7480 saker
Fast eiendom: 3230 saker
Arverett: 2890 saker
Kjøp: 2210 saker
Annet: 1190 saker
Kilde: Help

land, spesielt i Sør-Europa. Det er mye erfaring å hente derfra. Arag-gruppen fjernmekler nesten alle sakene sine, enten på Skype eller telefon. Første gang vi luftet ideen for advokatmeklere her hjemme, var svaret at «det gjør man ikke». Men nå, midt i korona-tiden, er jo alle blitt bedre på digitale plattformer, og mange ser at fjernmekling faktisk er mulig, og i mange saker en fin tilnærming, sier Stubberud.

En sak som nylig ble meklet over telefon her i Norge, handlet om et arveoppgjør der arvingene ikke hadde snakket sammen på lenge, men bare hatt kontakt pr. brev.

– Mekleren ga tilbakemelding til oss om at partene opplevde telefonkonferansen som positiv, og at det ikke var så ille som de trodde å skulle snakke sammen. Å finne en løsning som begge parter kan godta og gå videre med, gjør at man blir ferdig med saken, sier hun.

Et viktig moment for Help er at det nå finnes en sertifisert meklingsordning med profesjonelle og svært kompetente meklere.

– Tidligere i år inviterte Meklingscenteret til et møte mellom oss og meklere med fagkompetanse innenfor pilot-områdene der vi presenterte Help og våre sakstyper, og snakket om hvordan vi jobber, hvilke type klienter vi har, og vår filosofi om å gjøre advokat tjenester tilgjengelig for alle. Vi mener at meklings er en forlengelse av denne filosofien. •

Tidligere justitiarius Tore Schei mener at advokater må ta større ansvar for å bringe meklings på banen

TEKST: NINA SCHMIDT

– Advokater er i første linje, og kan komme med forslag til hvordan konflikter skal finne sin løsning. Her hører meklings i høy grad hjemme som et alternativ, sier Tore Schei.

Han var høyesterettsjustitiarius fra 2002 til 2016, og var leder av Tvistemålsutvalget som fremla utkast til ny tvistelov og lov om voldgift.

– Han er også medforfatter av kommentarutgaven til tvisteloven. Rettsmekling var etablert som en forsøksordning da Tvistemålsutvalget ble nedsatt. Utvalget foreslo at ordningen ble gjort permanent, og foreslo regler om rettsmekling i det lovutkastet som utvalget utarbeidet. Dette ble fulgt opp i det videre lovarbeidet.

– Rettsmekling skjer innenfor domstolsystemet, og kan få saken avgjort under saksforberedelsen. Særlig praktisk er rettsmekling i tingretten. En fremforhandlet løsning på et tidlig stadium vil også reflekteres i sakens omkostninger, sier han.

STØRRE BELASTNING

Schei er svært positiv til privat meklings utenfor domstolene.

– Generelt er det alltid fint når partene kommer til enighet, og begge føler at de har funnet en løsning de kan leve med, fremfor å måtte gå gjennom domstolsapparatet. Det er jo for mange en belastning i en helt annen grad enn meklings.

Domstolsbehandling er for mange både emosjonelt krevende og tar tid, pøengerer han. – Og det koster penger. Nå vil jo ikke en meklings heller være gratis. I de aller fleste tilfeller vil det kunne gjennomføres på en rimeligere måte enn domstolsbehandling, sier Schei.

For at meklings skal foregå på en skikkelig måte, er det viktig at meklere har innsikt og kompetanse, understreker han.

– Mekleren må ha kunnskap om de faktiske og rettslige spørsmålene som saken involverer.

UKJENT FOR MANGE

Mekling har ikke fått det gjennomslaget som det burde ha fått, mener Schei.

– Det synes jeg egentlig er litt rart. Det er nok mange privatpersoner som ikke er klar over dette alternativet, men om det oppstår en tvist av litt betydning, vil man jo ta kontakt med en advokat for å rådføre seg, og da bør meklingsalternativet komme på bordet, sier Schei.

Spesielt i bygg- og anleggsbransjen benyttes meklings og voldgift i stor grad.

– Mekling kan bidra til å rydde tvisten, til å hive ut slagg og småtterier, og bidra til en løsning, selv om man ikke kommer til et fullstendig fremforhandlet resultat, sier Schei.

RETTSUTVIKLING

Han er ikke bekymret for at meklings gir mindre rettsutvikling, slik som kan være tilfelle ved voldgift. – I de aller fleste tvister som er aktuelle å mekle, er det veldig langt mellom saker som har prinsipiell betydning. Som regel gjelder det å få fastlagt et faktum, som for eksempel om en håndverksjefneste er faglig forsvarlig utført eller ikke.

Ved voldgift er det avgjort en del saker som har offentlig interesse, mener han.

– Det er i og for seg en uheldig side ved voldgift at det er partene som avgjør spørsmålet om offentlighet. Men det er mitt inntrykk, og jeg har hatt en del voldgift etter hvert, at det er en tendens til at partene i større grad blir enige om offentlighet, sier Schei. •

Bygg- og anleggsbransjen mekler milliard-prosjekter

Veitbygging og jernbane, boligkomplekser og utvidelse av kjøpesentre. Store bygg- og anleggsprosjekter løser konflikter med prosjektintegret meklingsmekling. Målet er null uløste tvister.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL
OG HENRIK SKJEVESTAD

Cathrine Murstad, juridisk fagansvarlig og advokat i Nye Veier.

Kari S. Noer, fagsjef for kontrakter i Bane NOR.

Nye Veier og Bane NOR er byggherrer som forvalter utbyggingsprosjekter for flerfoldige milliarder årlig.

Bane NOR omsatte i fjor for rundt 18 milliarder kroner, og har Norges største portefølje av fastlandsprosjekter. Nye Veier jobber nå med å bygge 700 kilometer vei på tjue år med en budsjettamme på totalt 150 milliarder kroner.

Dette innebærer mange kontrakter, mange parter og ikke minst – risiko for konflikter.

– Vi setter som mål for hver kontrakt at vi skal ende opp uten noen uløste tvister når vi er ferdig med prosjektet, fortalte Cathrine Murstad, juridisk fagansvarlig og advokat i Nye Veier under vårens Meklingskonferanse.

Nye Veier benytter såkalt prosjektintegret meklingsmekling, bedre kjent under navnet «PRIME». Byggherre og partene setter i samarbeid sammen et eget meklingsutvalg eller PRIME for hver kontrakt som signeres. Utvalgets jobb er å forebygge konflikter mellom partene fortløpende i prosessen.

– Det er kompleksitet i store prosjekter. Det er mange grensesnitt. Det som er det banale, men like fullt sentrale, er å sørge for å etablere en god, løpende dialog med fokus på å løse tvister underveis. Det er så enkelt, men like fullt så vanskelig, sa Murstad.

STORE MULIGHETER

Med PRIME skaper man en arena for å løse spørsmål før de blir utfordrende, utfordringer før de blir problemer og problemer før de blir tvister, sa Murstad.

Normalt består PRIME'ne i Nye Veiers prosjekter av en advokat, en jurist og en ingeniør med anleggsteknisk bakgrunn.

– Det typiske er at disse holder faste møter hvert kvartal, uavhengig av om det er noen tvister å ta tak i eller ikke. Dette for å få fortløpende oppdatering og ha dialog underveis. I tillegg holdes det møter ad hoc når spørsmål oppstår. Det legges veldig til rette for en åpen og tillitsbasert dialog.

Murstad understreker at de ved konflikter pro-

- Noe av det mest givende jeg har jobbet med

Advokat Harald S. Kobbe leder PRIME'n, eller det prosjektintegret meklingsutvalget, for Nye Veiers utbygging av E6 Innlandet, og synes arbeidsformen er konstruktiv og verdifull.

TEKST: THEA N. DAHL

– Jeg har jobbet som advokat siden 1979, og dette er noe av det desidert mest givende jeg har drevet med. Dette er profylaktisk, eller forebyggende juss. Det handler om å unngå tvister framfor å få dem løst frem og behandlet i formelle fora som domstoler eller voldgift. Den store fordelene med PRIME er at man kan følge prosjektet over tid, og man lærer både det, utfordringene og menneskene å kjenne, sier Harald S. Kobbe.

Nye Veier bygger en 86 kilometer lang firefelts motorvei fra Kolomoen sør for Stange i Hedmark til Øyer, et veiprojekt som knytter sammen kommunene i Mjøs-området. Strekningen Kåterud – Moelv skal stå ferdig i 2020. Det er totalentreprenørene Hæhre Entreprenør og Veidekke Entreprenør som står for utbyggingen.

– Dette er to store påfølgende kontrakter, den ene fortsetter der den

andre slutter. Det er også to forskjellige entreprenører, begge med totalentreprenør, som har ulike utfordringer underveis. I så store prosjekter som dette oppstår det alltid uforutsette omstendigheter som man må ta hånd om, sier Kobbe.

– Mens det i det ene prosjektet har vært tilstrekkelig med fire ordinære møter i året, har det i den andre kontrakten vært behov for flere ekstraordinære møter hvor vi har gått inn i til dels krevende spørsmål, forteller han

EKSTERN PART VIKTIG

Partene er gjennomgående veldig fornøyd med hvordan PRIME-arbeidet fungerer, forteller han.

– De verdsetter spesielt å ha et forum for kommunikasjon og dialog om utfordringer med noen som står utenfor prosjektet, men som samtidig kjenner det godt. Det å satse på og sikre en best

mulig dialog mellom partene er en av de viktigste funksjonene PRIME har, etter mitt skjønn.

Ifølge Kobbe påvirker PRIME-arbeidet kommunikasjonen mellom partene også utenom møtene.

– Vår erfaring er at vi ofte diskuterer et spørsmål eller et krav i en PRIME-sammenheng. Partene legger frem sine syn, og PRIME stiller spørsmål og gir kommentarer. Etter dette blir partene ofte enige om en løsning på egenhånd. De får da med seg noen innspill i den videre kommunikasjonen som jeg tror gjør dem i stand til å se på sine egne argumenter med noe større grad av skepsis, og på motpartens med en større grad av forståelse.

I utbyggingen av E6 Innlandet nærmer sluttoppgjørene seg raskt. Kobbe mener det er høyst realistisk at de kommer i mål uten gjensidige tvister mellom partene. •

ver å unngå at meklingen blir forstadiet til en potensiell rettsak.

– Det er viktig at PRIME'n er et sted der partene får hjelp til å finne frem til felles løsninger. Uansett hvor betent det blir, vil ikke utvalget gå inn og fatte en avgjørelse, men heller hjelpe partene med å finne løsninger.

– Vi har høstet oppløftende erfaringer, og har ferdigstilt tre prosjekter så langt, uten at vi sitter igjen med noen uløste tvister, sa Murstad

MÅ EIE SAKEN

Også Bane NOR har god erfaring med bruk av PRIME i store bygg- og anleggsprosjekter.

– Men man må passe på at partene eier sin egen sak og at saken ikke blir advokatdrevet, sier fagsjef for kontrakter i Bane NOR, Kari S. Noer.

– God kommunikasjon mellom partene er en forutsetning, også for prosjektene settes i gang. Man må bli enige om hvordan man skal oppføre ved konflikter før de oppstår, sa hun.

Noer mener utenfra-perspektivet fra en nøytral tredjeperson tilfører mye verdi til en betent konflikt.

– Selv om meklingsmekling ikke alltid fører til en løsning der og da, har vi opplevd at det likevel fører til et forlik senere i prosessen, sa hun. •

Ny vei til én milliard

En ny vei skulle bygges og kostnadsrammen var én milliard. Partene etablerte et konfliktløsningsråd som fortløpende arbeidet for å forebygge og løse tvister underveis. Etter to år var prosjektet ferdig og ingen konflikter stod igjen uløst.

Fra tvist til løsning på tre dager

Under en større utbygging av et kjøpesenter, dukket det opp uventede problemer om forståelsen av hva postene beskrevet i kontrakten innebar. Dette endte i en sluttoppgjørstvist. Etter at det var tatt ut støtte og avgitt tilsvar, bestemte partene å oppnevne en sertifisert advokatmekler, samt en co-mekler med bransjeerfaring. Etter tre dager med intens meklingsmekling var tvistepostene løst.

Meklet frem enighet etter bolig mangler

I et mindre boligprosjekt var det tvist om en rekke påberopte mangler. Boligkjøperne fremmet kravene, og etter noe diskusjon ble partene enige om å engasjere en byggingdyg advokatmekler til å bistå i forhandlingene. Etter noen møter kom partene til enighet.

Kilde: Mekling.no

Advokatfirmaet Lagata er inspirert av vikingtidens skjoldmøyer, forteller Anne Cathrine Røed. Hun vil løfte frem kvinner innen entrepriserett.

– På tide å få flere kvinnelige oppmenn og voldgiftsdommere

Anne Cathrine Røed sluttet som partner i Grette for blant annet å satse på oppdrag som mekler, oppmann og voldgiftsdommer, og har kalt opp sitt nye nisjefirma etter en krigersk vikingkvinne.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

For å ta det siste først: Anne Cathrine Røed har gitt sitt ferske advokatfirma navnet Lagata. Det er norsk for norrøne Lagertha, en litterær figur og et bilde på vikingtidens skjoldmøyer, kvinner som kriget side om side med menn.

For også Røed går, på sitt vis, i krigen. I en melding på LinkedIn tidligere i år oppfordret hun til større bevissthet knyttet til ulik behandling av mannlige og kvinnelige eksperter i entrepriseretvister.

«Det er nå på tide at kvinner i større grad trekkes inn som oppmenn og vold-

giftsdommere i entrepriseretvister. Selv har jeg stått på Standard Norges oppmannsliste i mange år. Det har imidlertid vært begrenset med oppmannsoppdrag, selv om jeg er profilert, er meget juridisk kompetent og har lang fartstid fra arbeid med både små og store - og veldig store entrepriseretvister. I slike

”

Jeg synes det er viktig å gå i bresjen for å få frem kvinner i det som har vært en mannsdominert bransje

oppdrag benyttes gjerne de samme personene om og om igjen, og jeg har til gode å se annet enn menn», skrev Røed.

«Det oppleves litt som «gutteklubben grei», uten at jeg med det mener å indikere at det faktisk er det», fortsatte hun, og fikk ros fra flere advokater for å løfte frem problemstillingen.

«Med dette oppfordres det til bevissthet rundt det å få frem en større bredde av begge kjønn i slike roller. Som innehaver av Lagata ser jeg det som et lite «kall» å fremheve de mange skjoldmøyer. I norrøn tid ble de anerkjent for å slåss på like fot med menn», avsluttet Røed.

LANDETS STØRSTE

Lenge var hun den eneste kvinnelige, norske advokaten nevnt i Legal500 i fagområdet «construction». Nå er entrepriserett et fagfelt med stor tilvekst og økt aktivitet, og flere kvinner har kommet til.

– Jeg synes det er viktig å gå i bresjen for å få frem kvinner i det som har vært en mannsdominert bransje, sier Røed.

Hun hadde jobbet 25 år som forretningsadvokat i større firmaer, de siste tretten årene som partner i Grettes entrepriseretvister, da hun i fjor valgte å slutte for å starte et nisjefirma med særlig fokus på entrepriserett, rådgiverrett og foreldelsesrett.

– Jeg brenner for juss, og når man er entrepriseretvister, er det nesten ikke noe bedre sted å være enn i Grette. Jeg har vært med å bygge opp Grettes entrepriseretvister, som nå er landets største. Jeg trivdes veldig godt, sier Røed.

Da hun likevel valgte å satse på eget firma, var det blant annet for å kunne jobbe tettere på faget og klientene.

– Advokatfirmaenes organisasjonsform med team-modeller skaper større distanse mellom advokatene og klientene. Som partner har man mye administrativt ansvar. Nå kan jeg tilby mer personlig service, koblet til kvalitet og spisskompetanse.

Røed regnes som en av Norges frem-

ste eksperter på foreldelse, og er forfatter av en kommentarutgave til foreldelsesloven.

– Mange klienter kommer til meg på grunn av kunnskapen jeg har opparbeidet meg. Når de kommer til meg, så er det mine råd de vil ha. Jeg ønsker å gi hard core to-the-point-råd, og trenger ikke å bruke masse tid på utredning, hvis jeg allerede vet svaret. Jeg føler at klientene i større grad får det de etter spør når det er jeg selv som yter, sier Røed.

LIKER Å FORHANDLE

Røed ble sertifisert som mekler i tvisteløsning av Advokatforeningen i fjor høst.

– Entrepriseretvister er spesielt godt egnet for utenrettslig tvisteløsning, og flere av standardkontrakten legger opp til prosjektintegreert meklings, såkalt PRIME. Det at jeg ikke har noen tilslutning til bestemte klientgrupperinger, slik de større firmaene gjerne har, håper jeg vil gjøre det attraktivt å benytte min bistand som voldgiftsdommer, mekler eller oppmann, sier Røed.

– Jeg ser at jussen ikke alltid gir de beste løsningene. Gjennom forhandlinger kan du komme frem til andre løsninger enn det som følger av rettsordningen. I forhandlinger har partene gjerne en relasjon som de skal fortsette å ha, og jeg synes det er veldig fascinerende å være en som tilrettelegger for gode løsninger i en konflikt, sier Røed.

Nå håper hun at utenrettslig konfliktløsning blir bedre kjent og mer benyttet.

LIVET SNUDD OPP NED

En annen årsak til at hun valgte en ny karrierevei, er at hun for noen å siden brått mistet mannen sin, og ble alenemor for to barn. Hendelsen fikk henne til å reflektere over sine valg.

– Når du er ung og nyutdannet, har du et eget engasjement og en nysgjerrig iver i deg. Når du blir eldre, blir du mer bevisst på at tiden er begrenset. Man vet jo ikke hva som venter bak neste sving,

Oppmann

En betegnelse om en fagperson som brukes som ekspert og konfliktløser. Benyttes til å løse tvister blant annet i bygg- og anleggsbransjen. Norges Standard har oppnevnt særskilt kvalifiserte oppmenn til en egen oppmannsliste. På listen står blant annet Anne Cathrine Røed, som én av seks jurister.

Jeg har fått respekt for at livet må leves her og nå, og er mer opptatt av å gjøre det jeg har lyst til.

Det siste halvannet året før hun sluttet i Grette, hadde hun fritak fra ordinære partneroppgaver for å fullføre fjerde utgave av foreldelsesboken, samt for å skrive en bok om rådgivning i bygg- og anlegg.

– Når du står i en hektisk jobbhverdag som partner, er det vanskelig å gjøre seg bevisste tanker. Du blir revet med av hverdagen og av gjøremålene, det er lite tid til overveielser og livsfilosofi. Men når du får det på avstand, ser du det med andre øyne. Jeg følte at jeg hadde endret meg, og at jeg ikke lenger hadde den iveren en slik partnerposisjon krever, sier hun.

Men hun ser ikke bort fra at motivasjonen til å jobbe med kolleger i et større fellesskap kommer tilbake.

– Jeg vil ikke utelukke det. Jeg er opptatt av ikke å brenne broer. •

Anne Cathrine Røed

- Regnes som en av Norges fremste eksperter på foreldelse og entrepriserett.
- Forfatter av boken Foreldelse av fordringer, kommentarer til foreldelsesloven og foreldelsesbestemmelser i spesiallovgivningen (Cappelen Damm, 2019), som i fjor kom ut i 4. utgave i to bind.
- Hun har også skrevet boken Byggeleder- og konsulentavtaler (Justinian, 2006).
- Boken Rådgiverrett, om rådgivning innen bygg- og anlegg er ventet i første halvår 2020.
- Røed har møterett for Høyesterett, og er også foredragsholder, blant annet for JUS.
- Hun var som student bakanleder for skjønnlitteratur i VG.

»

Frykter at oppdrag skal forsvinne ut kontordøren

Dersom antall meklinger skal øke, må advokater endre holdning, og ikke føle at de gir fra seg levebrødet sitt.

TEKST: NINA SCHMIDT

Det sier Bernt Hodne, advokat i Advokatfirmaet Hodne i Bergen og Stavanger, og sertifisert mekler. Hodne har meklet i mange arbeidstvister og i saker om arv og skifte, og mener at langt flere saker burde løses ved hjelp av mekling.

Men mekling som tvisteløsningsalternativ er lite utbredt, og det kommer foreløpig få oppdrag via Meklingscenteret, forteller han.

– Jeg vil gjerne ha flere meklinger. Jeg liker mekling som konfliktløsningsmetode. Det er partene som eier resultatet, og det er partene som kommer til enighet. Dette betyr veldig ofte at det er lettere for dem etterpå å leve videre i et fellesskap, for eksempel på arbeidsplassen, eller i familien. Det er ikke en som har vunnet og en som har tapt, men man har funnet frem til en løsning mellom partenes utgangspunkter.

UAVHENGIGHET VIKTIG

En av årsakene til at så få advokater foreslår utenrettslig mekling av saker, kan være frykt for at oppdraget skal forsvinne ut kontordøren, tror Hodne.

Dersom advokaten, etter å ha satt seg inn i sa-

ken, foreslår utenrettslig mekling, må oppdraget overlates til en ekstern mekler. Dette fordi det kreves at mekleren er nøytral og ikke oppleves som representant for en av partene. Men om det er økonomisk rom for det, kan en part være representert av egen advokat under meklingen.

Advokater bør likevel bli flinkere til å bringe mekling på banen, som et alternativ til rettsak, selv om det i noen tilfeller kan føre til at man selv mister mulighet til å fakturere, mener han.

– Men dette vil kreve en holdningsendring, for sakene som kommer inn er levebrødet vårt. Når man først har fått inn en sak, føles det kanskje ikke riktig å overlate den til andre.

om partene får et godt resultat, blir de fornøyde, og en fornøyd klient kan fort generere mer arbeid, sier Hodne.

Klienter som tar direkte kontakt for å få en sak meklet, vil ikke sette meklereus uavhengighet på spill på samme måte, og slike oppdrag kan advokaten takke ja til, understreker han.

– Da er dette helt problemfritt.

BESKYLDES FOR Å TA PARTI

Meklingene Hodne har hatt ansvar for, har stort sett vart i én dag. Han foretrekker at partene opp-

holder seg i hvert sitt rom, men at meklingen alltid starter med et felles møte.

– I møtet informerer jeg om prosessen i detalj. Jeg snakker også om følelsene som kommer til å bli satt i sving, og om at de helt garantert, i løpet av meklingen, vil føle at jeg har tatt parti med den andre siden. Så settes partene i hvert sitt rom, og jeg går mellom dem. De harde ordene får utløp, men de kommer bare til meg. I for eksempel en arbeidskonflikt kan det lette på trykket at både arbeidstaker og arbeidsgiver kan få sagt rett ut hva de mener, selv om ordene ikke formidles direkte til motparten.

I mekling er partene gjerne villige til å senke gardene og kravene sine, og de ender ofte opp med å være litt mer fleksible i sluttfasen, mener Hodne.

FÅR KJEFT

– Som mekler kan du føle at du får en god tone med meklingsdeltagerne i starten, og de føler at du er med dem, tror på dem, og viser stor forståelse. Men så, når det nærmer seg slutten, kommer den delen der du som mekler får litt kjeft fordi du oppfattes som å ha valgt den andre siden. Da hjelper det å vise til det du sa innledningsvis. Og når de blir enige, er ingen av partene helt fornøyd, men når de får senket skuldrene og kjenner at saken har sluppet, så dukker det gjerne opp en liten e-post i innboksen din som sier «tusen takk». – Det er veldig kjeft å få den eposten og feedbacken, når du vet at de i siste runde var litt sure, men likevel valgte å gi seg. Dette gjelder begge sider av konflikten, for stort sett krangler de om noe som er viktig, og da må du få dem til å løfte blikket.

ØKONOMISK LØNNSOMT

Arbeidskonfliktene er i nitti prosent av tilfellene oppsigelsessaker, forteller han.

– Noen arbeidsgivere forsøker seg på mekling før oppsigelse, og at det skjer i forkant er lurt. For veldig mange er det sårt og tøft å få en oppsigelse, enten det gjelder individuelle forhold eller forhold i virksomheten.

Det er vanligvis arbeidsgiver som vil betale for mekling i en arbeidskonflikt.

– Dersom man velger mekling og blir enige, så er det økonomisk veldig besparende. Det er ingen tvil om at mekling vil lønne seg for arbeidsgiver, sier Hodne.

UENIGE OM FORBEREDELSE

Han forteller at han har grei inntjening den dagen meklingen varer, men at mekling krever forberedelse.

– Meklerne strides om hvor mye man faktisk skal forberede seg. Noen vil ha en del informasjon og snakke med partene på forhånd, mens andre vil ikke det, her er det ulik praksis.

Selv synes Hodne det er greit å få litt skriftlig informasjon i forkant, men ønsker ikke å snakke mye med partene før meklingen er i gang.

Psykologisk forståelse er viktig for å lykkes som mekler, sier Bernt Hodne.

Bernt Hodne

- Advokat Bernt Hodne har lang erfaring som mekler og har både bistått parter og vært forhandlingsleder.
- Som advokat jobber han med arbeidsrett, eiendom, entrepris, kontrakts- og familierett, og har kontor både i Bergen og Stavanger.
- Han har tidligere jobbet som organisasjonsadvokat i Sammenslutningen av fagorganiserte i energisektoren.

– Man må passe på rollen; man er ikke en av partenes advokat, men en nøytral mekler. Enkelte parter blir veldig ivrige, og ønsker å legge frem mye før meklingen begynner. Det kan være uheldig, sier Hodne.

IKKE JURIDISK NERDING

En mekler bør ikke være konfliktsky, og ha en god porsjon menneskekunnskap.

– Språket i mekling er annerledes enn i domstolene, det er ikke så mye juss og paragrafer, prosedyrer og sluttinnlegg. Du må prøve å realitetsorientere partene underveis. Det er nok ikke alle jurister som egner seg som meklere.

Han håper på flere meklingsaker fremover.

– Vi blir ikke akkurat nedringt om meklingsaker. Noe er det jo, men dessverre for lite, synes jeg. Nå har Meklingscenteret inngått et samarbeid med Help, og det er et håp at det skal komme noen saker derfra, slik at erfaringen med mekling øker blant folk flest. •

64 meklere

I dag finnes det 64 sertifiserte meklere i Norge. De fleste er advokater, men det finnes også meklere som er psykologer, jurister og professorer. En av dem er Torbjørn Buer, som både er psykolog og direktør i JUS.

– Det er ikke særlig bra at det er jurister som håndterer de fleste konflikter – nettopp fordi de ikke har en egen utdanning eller kunnskapsbakgrunn om dette. Det er ingen utdanning som har en forrang på dette området, sa Buer under meklingskonferansen.

Alle meklere blir sertifisert gjennom meklingsakademiet, arrangert av Advokatforeningen, og blir her spesialtrent i konfliktløsning. Kurset varer over fem dager og munnar ut i en eksamen.

– Å kunne håndtere konflikter er en type kompetanse du erverver deg gjennom livet. Det er en komplisert og sammensatt kompetanse. Det er ingen manual som følger deg som menneske i møte med kolleger, kjærester, familie eller som part eller mekler i en konflikt, sa Buer.

– Jeg tror noen av de gode meklere er de som klarer å lage mange perspektiver som fanger opp partenes interesser, relasjoner og roller.